

Αρχική σελίδα>Οικογενειακά και κληρονομικά θέματα>Κληρονομιά>Περιορισμοί στην κληρονομική διαδοχή – ειδικοί κανόνες

Περιορισμοί στην κληρονομική διαδοχή – ειδικοί κανόνες

Πληροφορίες σχετικά με τους ειδικούς κανόνες που διέπουν ορισμένες κατηγορίες ακινήτων και επιχειρήσεων ή άλλες ειδικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων σε κάθε χώρα.

Το **ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις** εκπόνησε ορισμένα ενημερωτικά δελτία σχετικά με τους ειδικούς κανόνες του εθνικού δικαίου οι οποίοι επιβάλλουν περιορισμούς όσον αφορά την κληρονομική διαδοχή για τα ακόλουθα, κατά κανόνα, περιουσιακά στοιχεία:

- ορισμένα είδη ακίνητης περιουσίας,
- ορισμένα είδη επιχειρήσεων,
- άλλες ειδικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων.

Για οικονομικούς, οικογενειακούς και/ή κοινωνικούς λόγους, οι κανόνες αυτοί περιορίζουν την κληρονομική διαδοχή όσον αφορά τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία.

Αυτοί οι κανόνες εφαρμόζονται στην κληρονομική διαδοχή, βάσει του εθνικού δικαίου της χώρας που επιβάλλει τους εν λόγω περιορισμούς, ανεξαρτήτως του εφαρμοστέου κληρονομικού δικαίου.

Για να συμβουλευτείτε ένα ενημερωτικό δελτίο σχετικά με το εθνικό δίκαιο το οποίο επιβάλλει περιορισμούς ή επηρεάζει με οποιονδήποτε άλλο τρόπο την κληρονομική διαδοχή που αφορά ορισμένα περιουσιακά στοιχεία, [κλικάρετε στην αντίστοιχη εθνική σημαία σ' αυτή τη σελίδα](#).

Τελευταία επικαιροποίηση: 18/01/2019

Για τη διαχείριση αυτής της ιστοσελίδας υπεύθυνη είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην παρούσα σελίδα δεν απηχούν κατ' ανάγκη την επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Παρακαλείσθε να συμβουλευθείτε την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου σχετικά με το καθεστώς πνευματικής ιδιοκτησίας που διέπει τις σελίδες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.

Περιορισμοί στην κληρονομική διαδοχή – ειδικοί κανόνες - Ελλάδα

1 Περιλαμβάνει το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους ειδικοί κανόνες οι οποίοι, για λόγους που αφορούν την οικονομική, οικογενειακή ή κοινωνική τους χρήση, θέτουν περιορισμούς που αφορούν ή επηρεάζουν την κληρονομική διαδοχή σε σχέση με ορισμένα ακίνητα, επιχειρήσεις ή άλλες ειδικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στο κράτος μέλος αυτό;

Στο ελληνικό δίκαιο προβλέπονται ορισμένοι ειδικοί κανόνες που θέτουν περιορισμούς σχετικούς με την κληρονομική διαδοχή επί περιουσιακών στοιχείων, κείμενων στην Ελλάδα, για λόγους που αφορούν την οικονομική, οικογενειακή ή κοινωνική τους χρήση.

Ειδικότερα, τέτοιοι ειδικοί κανόνες προβλέπονται αναφορικά με:

A) Την κληρονομία μοναχών (βλ. άρθρα 4, 18, 19 του ν. ΓΥΙΔ/1909 "Περί Γενικού Εκκλησιαστικού Ταμείου και Διοικήσεως Μοναστηρίων" που διατηρήθηκε σε ισχύ με τα άρθρα 99 του ΕισΝΑΚ, 7 παρ. 2 και 25 ν. 4684/1930, 1 του ν. 1918/1942 και μόνο του ν. 2067/1952). Πλέον συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η κληρονομία μοναχού περιέρχεται αυτοδικαίως στη Μονή εγκαταβίωσης, στα μοναχολόγια της οποίας εγγράφεται, μετά από αφαίρεση της νόμιμης μοίρας υπέρ των αναγκαίων κληρονόμων. Επίσης, οι περιερχόμενες στο μοναχό μετά την είσοδό του στη Μονή, κληροδοσίες, δωρεές καθώς και κληρονομίες ανήκουν στη Μονή και ο μοναχός διατηρεί μόνο το δικαίωμα της επικαρπίας στο ήμισυ της περιερχόμενης στη Μονή περιουσίας, ενώ αντίθετα η περιουσία που αποκτά ο μοναχός μετά την κουρά του από άλλη, μη χαρακτηριστική αιτία περιέρχεται στον ίδιο προσωπικώς, ο οποίος μπορεί να την διαθέσει αλλά όχι με χαρακτηριστικές δικαιопραξίες. Εάν δεν την διαθέσει, η περιουσία αυτή μετά τον θάνατό του περιέρχεται κατά το ήμισυ στην Εκκλησιαστική Κεντρική Υπηρεσία Οικονομικών και κατά το άλλο ήμισυ στη Μονή. Επισημαίνεται ότι ακόμη ειδικότερη ρύθμιση προβλέπεται για τους μοναχούς του Αγίου Όρους (βλ. άρθρο 101 του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους, το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 99 του ΕισΝΑΚ), η περιουσία των οποίων, εφόσον αποκτήθηκε μετά την κουρά τους, περιέρχεται στην οικεία Μονή τους, οπότεδήποτε και αν αποβιώσουν, τυχόν δε διάθεση της περιουσίας τους με διαθήκη είναι, όπως και η διαθήκη, άκυρη.

B) Τα περιουσιακά στοιχεία που διατίθενται με κληρονομία, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή για κοινωφελή σκοπό (βλ. ν. 4182/2013 «Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις»). Τις εν λόγω περιουσίες αποδέχεται ή αποποιείται ο Υπουργός Οικονομικών, εκτός εάν πρόκειται για κληρονομία που επήλθε στο Δημόσιο εξ αδιαθέτου, οπότε δεν υπάρχει δυνατότητα αποποίησης. Επιπλέον, το Δημόσιο θεωρείται ότι αποδέχεται τις περιουσίες αυτές πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής, δηλαδή ευθύνεται για τα χρέη της κληρονομίας έως το ύψος του ενεργητικού της.

2 Σύμφωνα με το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους, είναι οι ειδικοί αυτοί κανόνες εφαρμοστέοι στην κληρονομική διαδοχή σε σχέση με τα προαναφερθέντα περιουσιακά στοιχεία ανεξαρτήτως του δικαίου που διέπει την κληρονομική διαδοχή;

Οι προαναφερόμενοι ειδικοί κανόνες εφαρμόζονται στην κληρονομική διαδοχή ανεξάρτητα από το δίκαιο που διέπει αυτή.

3 Προβλέπει το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους ειδικές διαδικασίες για να διασφαλίζεται η συμμόρφωση προς τους ανωτέρω ειδικούς κανόνες;

Σε σχέση με τους προαναφερόμενους υπό στοιχείο Β' ειδικούς κανόνες ο ν. 4182/2013 προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι όταν δημοσιεύεται διαθήκη ή κατατίθεται δημοσιευθείσα στο εξωτερικό διαθήκη που περιέχει διάταξη υπέρ κοινωφελούς σκοπού ή υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ Ν.Π.Δ.Δ., ο Γραμματέας του δικαστηρίου και η προξενική αρχή της δημοσίευσης ή κατάθεσης και ο Γραμματέας του Πρωτοδικείου Αθηνών, στον οποίο περιέρχεται τέτοια διαθήκη, έχουν υποχρέωση να διαβιβάζουν αντίγραφο των πρακτικών δημοσίευσης της διαθήκης στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Οικονομικών, μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του επόμενου μήνα. Επίσης, ο ίδιος νόμος ορίζει ότι περιουσίες που καταλείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών αξιοποιούνται κατά τον τρόπο που όρισε ο διαθέτης ή δωρητής, ενώ απαγορεύει τη μεταβολή τόσο των κοινωφελών σκοπών όσο και του τρόπου και των όρων διαχείρισης της περιουσίας, καθώς και των ορισμών για τον τρόπο διοίκησης της. Εάν υπάρχει αμφιβολία περί του περιεχομένου της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή ή αμφισβήτηση επ' αυτού, αυτή επιλύεται από το αρμόδιο δικαστήριο. Τέλος, επίσης με τον ίδιο νόμο, συγκροτείται Μητρώο Κοινωφελών Περιουσιών (Μητρώο Εθνικών Κληροδοτημάτων), στο οποίο εγγράφονται υποχρεωτικά οι σχετικές περιουσίες.

Τελευταία επικαιροποίηση: 08/05/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιορισμοί στην κληρονομική διαδοχή – ειδικοί κανόνες - Κύπρος

1 Περιλαμβάνει το δικαίωμα του εν λόγω κράτους μέλους ειδικούς κανόνες οι οποίοι, για λόγους που αφορούν την οικονομική, οικογενειακή ή κοινωνική τους χρήση, θέτουν περιορισμούς που αφορούν ή επηρεάζουν την κληρονομική διαδοχή σε σχέση με ορισμένα ακίνητα, επιχειρήσεις ή άλλες ειδικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στο κράτος μέλος αυτό;

Δεν υπάρχουν στο Κυπριακό δίκαιο τέτοιοι ειδικοί κανόνες. Υπάρχει, όμως, ρύθμιση στο Νόμο που προστατεύει του νόμιμους κληρονόμους με την απαγόρευση διάθεσης με κληρονομιά της λεγόμενης "νόμιμης μοίρας" της περιουσίας.

2 Σύμφωνα με το δικαίωμα του εν λόγω κράτους μέλους, είναι οι ειδικοί αυτοί κανόνες εφαρμοστέοι στην κληρονομική διαδοχή σε σχέση με τα προαναφερθέντα περιουσιακά στοιχεία ανεξαρτήτως του δικαίου που διέπει την κληρονομική διαδοχή;

Δέστε απάντηση ανωτέρω.

Αναφορικά με την ακίνητη περιουσία, ισχύουν οι κανόνες του περί Διαθηκών και Διαχείρισης Νόμου, Κεφ.195, ως έχει τροποποιηθεί

3 Προβλέπει το δικαίωμα του εν λόγω κράτους μέλους ειδικές διαδικασίες για να διασφαλίζεται η συμμόρφωση προς τους ανωτέρω ειδικούς κανόνες;

Δεν υπάρχουν ειδικές διαδικασίες συμμόρφωσης. Οι διαδικασίες συμμόρφωσης είναι οι ίδιες σε όλες τις περιπτώσεις.

Τελευταία επικαιροποίηση: 06/12/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιορισμοί στην κληρονομική διαδοχή – ειδικοί κανόνες - Λουξεμβούργο

1 Περιλαμβάνει το δικαίωμα του εν λόγω κράτους μέλους ειδικούς κανόνες οι οποίοι, για λόγους που αφορούν την οικονομική, οικογενειακή ή κοινωνική τους χρήση, θέτουν περιορισμούς που αφορούν ή επηρεάζουν την κληρονομική διαδοχή σε σχέση με ορισμένα ακίνητα, επιχειρήσεις ή άλλες ειδικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στο κράτος μέλος αυτό;

Ναι, το δικαίωμα του Λουξεμβούργου περιλαμβάνει τέτοιους περιορισμούς. Πρόκειται για τη νόμιμη μοίρα όπως ορίζεται στον Αστικό Κώδικα. Ωστόσο, διευκρινίζεται ότι οι σχετικές διατάξεις δεν προβλέπουν περιορισμούς για ορισμένα περιουσιακά στοιχεία ή επιχειρήσεις κατά την έννοια της ερώτησης, ούτε για ειδικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων τις οποίες αυτή αφορά. Στην πραγματικότητα, η νόμιμη μοίρα επιβάλλει περιορισμούς σε ένα νόμιμο μέρος της κληρονομιάς, και τούτο ανεξάρτητα από τη φύση των περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται σ' αυτήν.

Έτσι, το άρθρο 913 του Αστικού Κώδικα ορίζει τις αρχές βάσει των οποίων οι διαθήσεις βάσει της ελευθερίας του διατιθέναι δεν μπορούν να υπερβαίνουν το ήμισυ των περιουσιακών στοιχείων του διαθέτη σε περίπτωση που ο τελευταίος έχει ένα επιζών τέκνο, το ένα τρίτο εάν έχει δύο επιζώντα τέκνα και το ένα τέταρτο εάν έχει τρία ή περισσότερα επιζώντα τέκνα. Σύμφωνα με το άρθρο 916 του Αστικού Κώδικα, εάν δεν υπάρχουν κατόντες, οι πράξεις διάθεσης από χαρακτηριστική αιτία εν ζωή ή αιτία θανάτου μπορούν να καταλαμβάνουν το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων.

Για λόγους πληρότητας, έστω και αν οι περιορισμοί αυτοί δεν εμπίπτουν στο κληρονομικό δίκαιο, πρέπει να γίνει μνεία του τροποποιηθέντα νόμου της 18ης Ιουλίου 1983 σχετικά με τη διατήρηση και την προστασία των εθνικών χώρων και μνημείων. Τα ακίνητα που έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού υπόκεινται σε ορισμένους περιορισμούς, ανεξαρτήτως εάν ανήκουν σε μελλοντική ή εν εξελίξει διαδοχή. Ως εκ τούτου, για παράδειγμα, στο άρθρο 10 πρώτη παράγραφος πρώτο εδάφιο του ως άνω νόμου προβλέπεται ότι δεν επιτρέπεται η καταστροφή ή η μετακίνηση διατηρητέου ακινήτου, η μεταβολή της χρήσης του, καθώς και η εκτέλεση οποιωνδήποτε εργασιών ανακαίνισης, επισκευής ή τροποποίησης χωρίς την άδεια του αρμόδιου υπουργού. Επιπλέον, το άρθρο 15 πρώτο εδάφιο του ίδιου νόμου προβλέπει ότι δεν επιτρέπεται η προσάρτηση νέων κατασκευών σε διατηρητέο ακίνητο χωρίς ειδική άδεια του υπουργού.

2 Σύμφωνα με το δικαίωμα του εν λόγω κράτους μέλους, είναι οι ειδικοί αυτοί κανόνες εφαρμοστέοι στην κληρονομική διαδοχή σε σχέση με τα προαναφερθέντα περιουσιακά στοιχεία ανεξαρτήτως του δικαίου που διέπει την κληρονομική διαδοχή;

Στη θεωρία, οι απόψεις διίστανται όσον αφορά το ερώτημα αν η νόμιμη μοίρα εντάσσεται στη διεθνή δημόσια τάξη και, κατά συνέπεια, αν πρέπει να εφαρμόζεται ανεξάρτητα από το εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή δίκαιο.

3 Προβλέπει το δικαίωμα του εν λόγω κράτους μέλους ειδικές διαδικασίες για να διασφαλίζεται η συμμόρφωση προς τους ανωτέρω ειδικούς κανόνες;

Ναι, σχετικά με τη νόμιμη μοίρα. Σε περίπτωση που οι δωρεές είτε εν ζωή είτε αιτία θανάτου υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη νόμιμη μοίρα, περιορίζονται στο ποσοστό της νόμιμης μοίρας κατά τον χρόνο επαγωγής της κληρονομιάς. Τα άρθρα 920 επ. του Αστικού Κώδικα καθορίζουν τη διαδικασία μείωσης των δωρεών και των κληροδοσιών που εφαρμόζονται σ' αυτές τις περιπτώσεις.

Τελευταία επικαιροποίηση: 29/05/2019

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.